

UDC: 372.881.111.1:37.01:007

Турсунмурод МАМАТҚОБИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари
Академияси, Гуманитар фанлар кафедраси с.ф.н., доцент
Гуландом МИРХАНОВА,
БухДУ ўқитувчиси, мустақил тадқиқотчи

ФУҚАРОЛИК МАСЪУЛИЯТИНИНГ ЖАМИЯТГА ДАХЛДОРЛИК ТУЙҒУСИ

Аннотация

Мақолада ижтимоий ва маърифий ишларни ташкил этишда тинчлик ва барқарорликнинг ўрни, шунингдек, мамлакатнинг ҳар бир фуқаросига тегишли бўлиш ҳисси билан яшаш ва ишлаш муҳимлиги таъкидланган.

Калит сўзлар: ижтимоий ва маърифий ишлар, фуқаролик масъулияти, жамият, дахлдорлик туйғуси.

A SENSE OF CIVIC RESPONSIBILITY INVOLVED IN SOCIETY

Abstract

The article emphasizes the importance of the role of peace and stability in the organization of social and educational work, as well as the importance of living and working with a sense of belonging to every citizen of the country.

Key words: social and educational work, civic responsibility, society, sense of belonging.

ЧУВСТВО ГРАЖДАНСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В ОБЩЕСТВЕ

Аннотация

В статье подчеркивается важность роли мира и стабильности в организации социальной и воспитательной работы, а также важность жизни и работы с чувством принадлежности к каждому гражданину страны.

Ключевые слова: социально-воспитательная работа, гражданская ответственность, общество, чувство принадлежности.

Кириш. Дунёда кейинги ўн йилликларда содир бўлаётган воқеа-ҳодисалар шуни қайта-қайта тасдиқламоқдаки, бирор жойда тўнтариш қилиш учун жиддий сабаб бўлиши шарт эмас экан. Ҳар қандай ниётдаги кучлар шунга қасд қилса, бас. Бузғунчилик қилиш учун эса турли сиёсий найранг-у баҳоналар топилади. Бу - бугунги замоннинг аччиқ ҳақиқати. Марказий Осиё минтақаси ҳам бундай хавф-хатарлардан холи эмас. Чунки заминимиз минерал ресурслар ва энергия манбаларига бой, ўта муҳим геостратегик маконда жойлашган. Шу боис минтақамизда янги хавф-хатарларнинг пайдо бўлишига бефарқ қараб бўлмайди. Ҳар кун, ҳар он хушёрлик, огоҳлик зарур. Марказий Осиёнинг юрагига жойлашган Ўзбекистон табиий ресурсларга бой давлат. Бу бойликлардан бошқа бировлар биздан сўрамасдан фойдаланган замонлар ўтганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Лекин ўзини шу муқаддас Ватаннинг асл фарзанди деб билган юртдошимиз борки, энди бу неъматларни бировларга тутқазиб қўйишни ҳеч ҳам истамайди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 52-моддасида: “Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчидир. Фуқаролар қонунда белгиланган тартибда ҳарбий ёки муқобил хизматни ўташга мажбурдирлар” деб қайд этилган.

Мавзуга оид адабиётларнинг таҳлили. Ўзбекистон тараққиётида жуда катта ўсиш суръатларига, бошқаларнинг ҳаваси, эътиборини тортадиган натижа ва марраларга эришмоқдамиз. “Чиндан ҳам, тинчлик бўлган жойда тараққиёт бўлади. Бир – бирини қўролмасдан гижгиллашган, низо-адоватга борган жамоада ҳам, эл-юртда ҳам ҳеч қачон ривожланиш, раванқ бўлмайди. Бу ҳақиқатни онгу шууримизга чуқур синдириб, унинг кадр-қимматини унутмаслигимиз зарур”.

Бугунги глобаллашув ва модернизация жараёнида турли ахборотлар дунё бўйлаб шиддат билан тарқалаётган бир пайтда хушёрликка бўлган талаб ва эҳтиёж беқиёс даражада ортиб бормоқда. Шаҳар ва

қишлоқларда, маҳаллаларда “Ўз уйингни ўзинг асра” даъвати асосида хушёрликни таъминлаш борасида қатор амалий ишлар, чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Тадқиқот методологияси. Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламдаги ислохотлар замирида ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий ва савдо-иқтисодий масалалар муҳим аҳамият касб этмоқда. Шунинг учун ҳам Президентимиз Шавкат Мирзиёев Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни, тобора юксалиб боришида тинчлик, барқарорлик ва инсонпарварлик тамойилига таянган ҳолда юртимизда яшаётган ҳар бир инсоннинг ҳаёти, орзуси, дарду армонларини эътиборимиз марказига қўйишни ва бу борадаги вазифалар самарадорлигини оширишни, энг муҳим масала сифатида кун тартибига қўймоқда. Айни ижтимоий сиёсат нуқтаи назаридан жойларда иш ўринларини ташкил этиш, тадбиркорлик ва хусусий мулк ривожига кенг имконият очиб бериш, ёшлар, хотин-қизлар, кексалар ва ногиронларга ғамхўрлик кўрсатиш, муҳтож инсонларга эътибор қаратиш масалалари, қабул қилинаётган давлат дастурларида ўз аксини топмоқда. Шунингдек, истиқболдаги режаларимизга мувофиқ, Ўзбекистон миллий тикланишдан миллий юксалиш сари дадил илгариланган бормоқда.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари Олий Бош Қўмондони, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг “Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчиларининг маънавий-маърифий савиясини ошириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида” 2018 йил 4 августдаги ПК-3898-сонли қарори ва шу асосда жорий этилган Қуролли Кучлар тизимида маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш концепциясига мувофиқ “Ватан-муқаддас, уни ҳимоя қилиш шарафли бурчдир!” ғояси илгари сурилди. Шунингдек, Қуролли Кучлар тизимида ҳафтанинг ҳар жума куни “Маънавий юксалиш ва ватанпарварлик куни” этиб белгиланганлиги замирида эса ҳарбий хизматчиларнинг маънавий-руҳий тайёргарлигини рағбатлантириб бориш лозимлиги белгиланган. Мақсад

мамлакатимиз суверенлигини, ҳудудий яхлитлигини, халқимиз тинчлигини садоқат билан ҳимоя қилиш энг олий вазифа сифатида эътироф этилади.

Юртимизда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини таъминлаш, Ватанимизни ҳар томонлама тараққий эттириш, унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини юксалтириш борасида кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. Табиийки, халқ ва миллатнинг демократик қадриятлар асосида ижтимоий-сиёсий ҳаётда бўлаётган воқеа-ҳодисалар, янгиликлардан Мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Бугунги тез ўзгараётган дунё инсоният олдида, ёшлар олдида янги-янги, буюк имкониятлар очмоқда. Шу билан бирга, уларни илгари қўрилмаган турли ёвуз хавф-хатарларга ҳам дучор қилмоқда. Ғарзли кучлар содда, ғўр болаларни ўз ота-онасига, ўз юртига қарши қайраб, уларнинг ҳаётига, умрига зомин бўлмоқда. Бундай кескин ва таҳликали шароитда биз ота-оналар, устоз-мураббийлар, жамоатчилик, маҳалла-қўй бу масалада хушёрлик ва огоҳликни янада оширишимиз керак. Болаларимизни бировларнинг қўлига бериб қўймасдан, уларни ўзимиз тарбиялашимиз лозим. Бунинг учун ёшларимиз билан кўпроқ гаплашиш, уларнинг қалбига қулоқ солиш, дардини билиш, муаммоларни ечиш учун амалий кўмак беришимиз керак”¹ деган фикрлари ҳар биримизни катта масъулиятга ҳамда огоҳликка бошлайди.

Демак, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси, шунингдек, “Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили” давлат дастури, “Обод қишлоқ”, “Обод маҳалла”, “Ҳар бир оила тадбиркор”, “Ёшлар-келажагимиз”, “Беш ижобий ташаббус” каби муҳим дастур ва режалар доирасида олиб борилаётган ислохотларнинг маъно-мазмунидан келиб чиқиб, мазкур қарорнинг асосий ғоявий тамойилларида инсон омили юқори ўринга қўйилган.

Таҳлил ва натижалар. Биз Президентимиз бошчилигида эркин бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлат ва адолатли фуқаролик жамиятини ривожлантириш йўлидан бораётган Ўзбекистон сиёсатида, бутун эътибор жамият тараққиётига қаратилганлигига амин бўлдик. Давлат бошқарувини эркинлаштириш, давлат ва жамият қурилишини такомиллаштиришга йўналтирилган кенг қамровли ислохотларнинг амалга оширилишида жамоат ташкилотлари, сиёсий институтлар ва оммавий ахборот воситаларининг фаолияти бугунги жараёнлар билан ҳамохан бўлмоқда. Давлат ва унинг сиёсати факат халқ манфаатига, мамлакат фуқаролари осойишталиги ва барқарор турмушини таъминлашга қаратилаётганлиги қабул қилинаётган қонунларда, Президент фармонлари ва қарорларида ўз ифодасини топмоқда ҳамда ҳаётга татбиқ этилмоқда. Бу эса жамиятнинг моддий-маданий қиёфасини белгилаш билан бирга мамлакат фуқароларининг маънавий-маърифий, ахлоқий тафаккур ва дунёқарашига, руҳий кечинмаларига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Ана шунинг ўзи давлат билан фуқаро, ҳокимият билан аҳоли ўртасидаги муносабатларни адолатга таянган ҳолда уйғунлашиб кетиш имкониятини яратди. Халқ, давлат идораларига эмас, балки, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак, деган

тамоийл ҳаётга кенг татбиқ этиляпти. Суд-ҳуқуқ тизимида адолатга эришиш, фуқароларнинг эртанги кунга бўлган ишончини таъминлаш масаласи ҳамда давлат органлари фаолиятига ҳолис баҳо бериш орқали инсон омилини юксалтириш лозимлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Мамлакатимизда Президентимиз ташаббуси билан ҳафтанинг ҳар пайшанба кунини “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси кунини” деб эълон қилинганлиги ҳамда сайёр суд мажлисларининг ўтказилаётганлиги, халқ билан очиқ ва самарали мулоқот олиб бориш тизимининг йўлга қўйилаётганлиги демократик принципларнинг амалда намойён бўлаётганлигидан далолат.

Таркибий ислохотлар қўламли янада чуқурлаштириш ва кенгайтириш, иқтисодиётни модернизациялаш, барқарор ва мутаносиблаштирилган макрониктисодий кўрсаткичларни таъминлаш, инвестиция киритиш, эркин иқтисодий зоналарни ривожлантириш, хусусий мулкчилик секторини мустаҳкамлаш ва бизнес учун қулай муҳитни янада яхшилаш, аҳоли даромадлари ва турмуш даражасининг муҳим шартини сифатида аҳолининг иш билан бандлигини таъминлаш, экспортни ҳар томонлама рағбатлантириш борасида давлатимиз раҳбари томонидан амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар мамлакатимиз тараққиётини белгиловчи муҳим омил сифатида эътироф этилмоқда.

Эндилекда, Олий Мажлис Сенати аъзолари ва Қонунчилик палатаси депутатлари ҳар ойнинг охириги ўн кунлигида ўз сайловчилари билан учрашиб, аҳолини қийнаётган муаммоларни қонуний ҳал этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқаётганлиги, ҳокимият вакиллари фуқароларнинг мурожаатларига бефарқ бўлмаётганлиги ҳам жамиятда юз бераётган ўзгаришларга инсонларнинг дахлдорлик ҳисси билан яшашига замин яратмоқда. Айни пайтда пухта ўйланган қатъий пул-кредит сиёсатини изчил давом эттириш, янги иш ўринларини яратишга муҳим масала сифатида қаралмоқда.

Бутун юртимиз бўйлаб улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Шаҳару қишлоқларимиз қиёфаси кун сайин гўзаллашиб, аҳоли учун намунали лойиҳалар асосида арзон уй-жойлар ва инфратузилма тармоқлари барпо этилмоқда. Қайта тикланувчи электр манбалари, тоза ичимлик суви ва табиий газ таъминоти яхшиланаяпти. Бозор расталаридаги мўл-қўлчилик, дастурхонимиз тўкин-сочинлигини айтмайсизми. Буларнинг барчаси, авваламбор, мустақиллигимиз, қолаверса, юртимизда ҳукм сураётган тинчлик-осойишталик шарофатидан. Бу эса барчамизни фидойиликка ундамоқда.

Мамлакатимизда хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, давлатимиз сиёсатининг устувор йўналиши ҳисобланиди. Юртимизда истиқомат қилаётган 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари 138 та миллий-маданий марказга бирлашиб, “Ўзбекистон – умумий уйимиз” шиори остида катта бир оиланинг фарзандларидек, тинч-тотув яшаб келмоқда. Дунёда глобализация жараёни кучайган, жаҳон микёсида рақобат, ўзаро қарама-қаршилик тобора авж олаётган, радикализм, терроризм, экстремизм, прозелитизм ва “оммавий маданият” каби таҳдидлар кенгайиб бораётган ҳозирги замонда доимо огоҳ ва хушёр бўлиб яшашимиз керак. Мамлакатимиз чегаралари хавфсизлигини таъминлаш, Қурулли Кучларимизнинг жангвор салоҳиятини кучайтириш, навқирон йигит-кизларимизни том маънода ватанпарварлик руҳида тарбиялашимиз даркор.

Шунингдек, бугунги пандемия даврида ижтимоий-сиёсат марказида давлатимизнинг ўзи турганлиги ва бунга ҳамкор сифатида халқимизнинг фидойи инсонлари томонидан саховат ва кўмак тадбирларининг ташкил этилаётганлиги мамлакатимизда олиб борилаётган

¹Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. “Халқ сўзи” газетаси, 2016 йил 8 декабр.

ислохотлар тамойилида инсонпарварлик ҳислатларини намоён этади.

Айнан Қуролли Кучлар тизимида олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар натижаси ўлароқ, буюк аجدодларимиз – Широк, Тўмарис, Жалолiddин Мангуберди, Темур Малик, Нажмиддин Кубро, Амир Темур, Бобур каби қаҳрамонларимизнинг кўрсатган жасоратини ҳарбий хизматчиларимизга доимо ўрнак сифатида кўрсатишдан биз доимо фахрланамиз

Ҳозирги кунда Қуролли Кучларимиз ташкилий ва таркибий жиҳатдан анча такомиллашди. Тузилмаларнинг ҳаракатчанлиги, жанговор қобилияти, ҳарбийларнинг жисмоний ва маънавий тайёргарлиги ошди. Қисм ва бўлинмалар замонавий қурол-яроғ ва жанговор техника билан таъминланган. Қуролли Кучларнинг юксак

жанговорлик қобилияти иқтисодий, сиёсий, стратегик ҳамда ҳарбий-техникавий ва илмий куч-қудратини ривожлантириш орқали Ўзбекистон халқининг жипслиги ва ҳар бир фуқарони ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг энг муҳим принципи ҳисобланади.

Хулоса ва таклифлар. Хулоса сифатида шуни қайд этиш керакки, ҳарбий соҳадаги кенг қўламли амалга оширилаётган ишлар туфайли қатъий интизом, маънавий-маърифий тафаккур юксалади. Президентимиз Шавкат Мирзиёев бошчилигида мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотларга ҳар биримиз ўз ҳиссамизни қўшишимиз керак. Зеро, юксак фуқаролик масъулиятининг жамиятга дахлдорлик туйғуси билан уйғунлашуви буюк мақсадларимизнинг амалга ошишида мустақкам пойдевор бўлмоқда.

АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислон Каримовнинг “Мустақиллик – барча эзгу режа ва марраларимизнинг мустақкам мезонидир” рисоласини ўрганиш бўйича ўқу в қўлланма. Т.: “Ўқитувчи” НМИУ, 2013. 84- бет.
2. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2014. 18-бет.
3. Каримов И.А. Ўзбек халқига тинчлик ва омонлик керак. Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2013. 30- бет.
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. “Халқ сўзи” газетаси, 2016 йил 8 декабр.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан 2017 йил 7 февралда имзоланган “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармон. “Халқ сўзи” газетаси. 2017 йил 8 феврал.
6. Мирзиёев Ш.М. “Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак”. –Т.: Ўзбекистон. 2017. 117 бет.
7. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. “Янги Ўзбекистон” газетаси. 2020 йил 25 январь.
8. Каримов И.А. Бизнинг йўлимиз – демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва модернизация жараёнларини изчил давом эттириш йўлидир. 20-жилд. –Т.: Ўзбекистон, 2012. 53 бет.